

LBRIS

We know
books

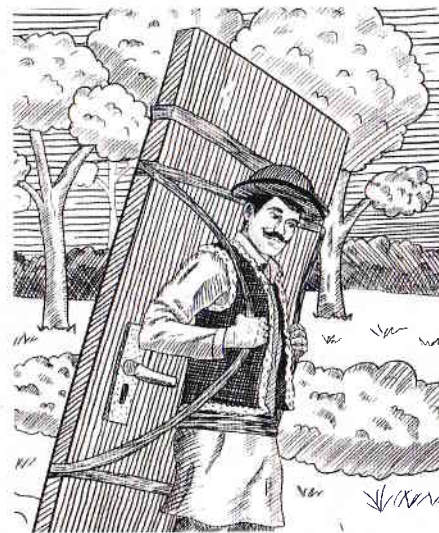
10.03.1856 – 31.10.1953

Petre Dulfu

Isprăvile
lui
PĂCALĂ

Epopée populară în 24 de cânturi

Andreas
PRINT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DULFU, PETRE

Isprăvile lui Păcală / Petre Dulfu - București:
Andreas Print, 2025

ISBN 978-606-765-190-4

821.135.1

DIFUZOR EXCLUSIV:

IVO PRINT

Petru Maior nr. 32, sector 1, București

Tel./Fax: 021.222.07.67

E-mail: ivo_print@yahoo.com

Site: www.editura-andreas.ro

© Editura **ANDREAS PRINT**, București, 2025

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată și retransmisă sub formă tipărită, electronică, mecanică, fotocopiată, audio sau sub orice altă variantă fără permisiunea scrisă a **Editurii Andreas Print**.

Tehnoredactare: Gheorghe DUMITRU

Corectură: Mihaela ANTON

Coperta și ilustrațiile: Corina FII

Bun de tipar: 16.02.2025; Coli tipar: 8; Format: Z6 (16/54x84 cm)

CUPRINS

Despre autor / 7

Prolog / 9

I. Moștenirea / 11

II. Vânzarea / 14

III. Împărțirea comorii / 18

IV. Fuga / 22

V. Fluierul / 26

VI. Tocmeala / 29

VII. Caprele popii / 34

VIII. La oi / 40

IX. Boii lui Păcală / 44

X. Moara dracilor / 48

XI. Cucul / 54

XII. Evanghelia / 56

XIII. Răfuiala / 58

XIV. Mireasa / 61

XV. Păcală și Tândală / 66

XVI. Învierea morților / 70

- XVII. Păcală însurat / 74
XVIII. Strechea / 81
XIX. Prânzul / 87
XX. Otrava / 93
XXI. Rămășaguri c-un boier / 100
XXII. Alte rămășaguri / 106
XXIII. La vatra părintească / 112
XXIV. Păcală, mare gospodar / 120

Despre autor

Petre Dulfu s-a născut la 10.03.1856 la Tohat, jud. Sălaj și a trecut în neființă la 31.10.1953, la București. El a fost fiul Agapiei (n. Bran) și al lui Nichifor Dulfu, doi modești intelectuali ai satului. Liceul îl urmează la Baia Mare și Cluj, tot la Cluj făcând și studiile universitare. A fost profesor la mai multe instituții de învățământ, precum Școala normală din București, Școala Normală din Turnu Severin, la Azilul „Elena Doamna“ din București, Școala Normală a Societății pentru Învățătura Poporului Român, la Școala Normală de fete „Elena Doamna“, Școala Normală de băieți, de unde se și retrage în 1921. A obținut doctoratul în filosofie, în anul 1891, la Universitatea din Cluj cu o teză despre activitatea lui Vasile Alecsandri.

A debutat cu versuri, la 1874 în „Familia“, ulterior colaborând și cu „Amicul familiei“, „Cărțile săteanului român“, „Gutinel“, „Idea pedagogică-literară-socială“, „Revista nouă“, „Luminatorul“, „Românul“ și „Tribuna“.

I

MOȘTENIREA

Nu azi, nici ieri, hei! de-atuncea, apa a curs pe Olt cam multă!
(Sănătate, de la Domnul, celor care mă ascultă!)
Undeva, p-aici, sub cerul scumpei noastre României,
Într-un sat, trăia – se zice – un moșneag, ce-avea trei fii.
Cei mai vârstnici, de! ca lumea! când mai buni și când mai răi,
Când mai dezghețați la minte, când mai proști, sărmani de ei.

Cel mic însă... altă fire! Suflet bun, dar mult poznaș.
Ca să facă el vreun lucru, cum se făptuiește, aș!
Toate le făcea sucite și pe dos, de te-ncruceai.
Un nătâng, un gură-cască îți părea – când îl vedeai.
Îi ieșeau la capăt însă toate-așa de minunat,
Că, de fapta-i săvârșită, locului stăteai mirat.
O plăcere-avea: de lacomi, de neghiobi, să-și răză-n lege!
Și, ca el, la gard prostia cine mai știa s-o lege?

.....
„Năzdrăvan!” ziceau o seamă. Alții: „Ba e un țicnit!”
Iar la urmă, toți: „Păcală” oamenii l-au poreclit.

* * *

Într-o zi, bătrânu-și cheamă fiii lângă pat: – Mi-e rău!
Mi-a venit pesemne ceasul... Rămâneți cu Dumnezeu!
Aș fi vrut, la despărțire, să vă las ceva strânsură,
Că eu știu ce greu o duce un sărac... și câte-ndură!
Dar în lume nu-i pe vrute, faci atât cât ți-e puterea.
După ani de străduințe, doar o vacă mi-e averea.

Stăpâniți-o pe Joiana, voi, băieți, când n-oi mai fi;
Între voi, ca frați d-un tată, împărțiți-o cum veți ști!
Zise, și voia-nainte să-și urmeze cuvântarea.
Nemiloasa moarte însă i-a curmat pe veci suflarea.

.....

După ce l-au dus la groapă, băietanii... ce să facă?
Între dânșii cum să-mpartă, trei feciori, o biată vacă?
Cel mai mare, una, două, stăruia că numai lui,
Lui i se cuvine vaca și că n-o dă nimănu;
Fiindcă el doar-a-ngrijit-o, de pe când era vițea!
— Ba să fie cu iertare! mijlociu-i răspundea.
Drept la vacă, eu am singur, scumpe frate! mă-nțelegi?
Că de treburile casei eu văzut-am, ani întregi.
Și pe bietul tata, cine? — cât a stat bolnav în pat,
Până când închise ochii, — nu tot eu l-am căutat?

D-alde-acestea multe încă cei doi frați își tot spuneau,
Iar Păcală?... sta deoparte, i-asculta cum se sfădeau.
— Ho! grăi-n sfârșit ăl mare, că s-adună lumea-n drum!
Ia să ne-mpăcăm mai bine. — De! să ne-mpăcăm! dar cum?
— Lesne! Pân' să vie vaca de pe câmp, de la mâncare,
Hai câte-un ocol în curte să ne facem fiecare.
Și-ntr-al cui ocol va pune dânsa mai întâi piciorul,
Din noi trei, acela singur îi va fi stăpânitorul.
— Haidem, zise mijlociul. Zău, cuminte socoteală!
Unde i-o plăcea Joianeii!... — Dar tu, ce zici, măi Păcală?
— Ce să zic? răspunse-acesta. Fie cum ați chibzuit!
„Bun de tot! cel mare-n sine se gândește mulțumit.
Eu, o să-mi așez ocolul lângă poartă chiar, colea.
Las' că știu eu pe Joiana cum s-o trag în partea mea!“

Mijlociul, tot cam astfel se gândea și el să facă.
Și-amândoi, c-un „Doamne-ajută“, grabnic în pădure pleacă.
Taie, cară la spinare: fagi mai tineri și stejari;
Din stejari, din fagi, cu barda, lați își făuresc și pari.
Și-nspre sear-aveau în curte amândoi câte-un ocol,
Chiar cum intri, lângă poartă. He, dar cum? Ocolul gol?
Ce să cate-n el Joiana?... Fuga!... în ocoluri pun
Și nutreț: otavă unul, altul: fân de cel mai bun.

„Iac-așa! să-i placă vacii!...“
Iar Păcală, al lor frate?
Sub un plop în vremea asta s-odihnea trântit pe spate.
Numai când văzu că dânșii isprăvit-au munca grea,
Merse și el de-și aduse, din hucaș, ce-i trebuia:
Ramuri tinere-nfrunzite, de răchită, de stejar;
Și-njghebă din ele-acolo pe-apucatele-un frunzar.
Doar atâta... alt-nimica năuntru n-a mai pus.

.....

Soarele-asfințea departe, dup-o culme din apus.
Și Joiana, iat-o, vine de la câmp spre cas-alene.
A intrat pe poartă-n curte. Ei, acu-i acu, măi nene!
Peste cine-o da norocul? Frații, muți privesc la ea.
„În ocolul meu intra-va...“ cel mai mare se gândea.
Tot așa și mijlociul... Aș! spre-ocoalele cu fân
Ea se uită-abia în treacăt, mirosindu-le puțin.
Apoi, haide, la frunzarul lui Păcală drept se duce,
Intră veselă și-ncepe frunze tinere să-mbuce.
— Ha-ha-ha!... vedeți? Păcală începu râzând să zică,
După prea mult cine-aleargă, se alege cu nimică.
Frații-i tremurau de ciudă; însă... ce puteau să facă?
Și-a rămas din ziua ceea singur el stăpân pe vacă.

VÂNZAREA

Scoală-te din somn, băiete, când de ziuă s-a crăpat,
Du la iarbă pe Joiana, să ți-o duci la adăpat!...
Uite-o! vrea să intre-n holdă... n-o lăsa la grâu... aleargă!
Noaptea: vezi, din băătură, vrun om rău să nu ți-o șteargă?

Trebuia, și zi și noapte, slugă, păzitor să-i fie.
Nu era făcut el însă după d-astea să se ție!
„Să mă zbucium eu atâta, pentr-o vacă?... Până când?...
Și de ce, la urma urmei?... Ia mai bine hai s-o vând!
Să mă scap!...”
Așa Păcală, hotărându-se-ntr-o zi,
Își luă de funie vaca, și-nspre târg cu ea porni.

* * *

De acasă, în zori de ziuă, el plecă pe vreme bună,
Dar l-amiazi, printr-o pădure, îl ajunse o furtună;
Nori de plumb într-o clipită au cuprins țaria toată,
Vântul clătina copacii, mai din rădăcini să-i scoată.
„Unde să mai merg acuma pe o vreme-atât de grea?
Pân' la târg, e cale încă!” băietanul se gândea.
Vede un stejar alături... înalt! cu trunchiul scorburos.
„Ia să mă opresc oleacă sub acest copac stufos...”
Și, legând-o pe Joiana de-a stejarului tulpină,
El își lasă jos, pe iarbă, trupul dornic de hodină.
Stă ce stă culcat, cu mâna căpătâi, și-adoarme dus...
Fulgere brăzdau țaria. Vântul vâjâia pe sus.
Clătinat de vânt stejarul, îndelung a scârțâit.
Lui Păcală-n somn, copacul îi părea c-ar fi vorbit.

Și:

— Aud?... ce-ai spus? îi zice, iute capul ridicând,
Este de vânzare vaca – tu mă-ntrebi – și cum o vând?
Ai ghicit!... E de vânzare!.. Să o cumperi, dacă vrei,
Nu-ți cer mult pe ea, stejare, numai șaptezeci de lei.
Vântul, care-și domolise puțintel a sa mânie,
Prinde-a bate iar prin ramuri, parcă și mai cu tărie.
Scââârți! făcu din nou stejarul. Iar Păcală: – Nu vrei, hai?
Șaptezeci de lei e prea mult? Numai patruzeci îmi dai?
Dă-mi-i! Na-ți-o și cu-atâta!
Dar copacul, iarăși *scââârți!*
— Ce? Parale n-ai acuma? Să te-aștept, zici, până marți?
Bine, nu e lucru mare... Până marți... te-ngăduiesc!
Numai, vezi, la ziua asta, banii gata să-i găsesc.
Mă-nțelegi? Să n-avem vorbe! Și-acolo-n pădurea deasă
Sub stejar lăsându-și vaca: „Bun rămas!” porni spre casă.
Frații-i, cum îl văd că vine:
— Unde-i vaca?
— Iac-am dat-o.
— Cui? Cu ce preț?
— În pădure, un stejar mi-a cumpărat-o.
Patruzeci de lei pe dânsa o să-mi deie, marți, mi-a zis...
— Cum? Ce spui? Ești beat, măi frate? Sau ne iei pesemne-n răs!
— Dacă nu vreți, nu mă credeți! le-a răspuns el liniștit.
— Tii!... cei doi se minunează. E nebun... s-a mântuit!
Om cu mintea-ncreagă poate astfel de prostii să facă?
P-așteptare – auzi! – să vândă, cui? unui stejar, o vacă!
Trasu-ne-ai pe sfoară zdravăn, mai deunăzi, la-mpărteală,
Dar acuma cu vânzarea... o pățiși și tu, Păcală!
Și pe când vorbeau cam astfel cei mari, în a lor privire
Se zărea lucind o rază de nespusă mulțumire.
Dânsul... ce să zică? Tace. Apoi marți, în zori de zi,
C-un topor în mână, haide! spre pădure-ntins porni.

Când ajunse la stejarul unde vaca și-o lăsase:
Funia doar acolo, ruptă... Vaca? nicăieri. Plecase!

— Ei, stejare, banii, iute!

Ci stejarul, iarăși: *Scââârți!*

— Vasăzică, nici acuma n-ai parale? Marți? Tot marți?!

Ira!... știi ce? Hai, mai treacă, până marțea care vine.

Dar de nu te ții de vorbă nici atunci, o păți cu mine!

Marțea următoare însă, când s-a dus din nou să-i ceară,
Scââârți! făcu din nou stejarul.

— Cum?... nici astăzi?... marți vrei, iară?

A, copacule nemernic!... ia stăi, că te-nvăț eu minte!

Știu că nu mai porți cu vorba, tu, pe nimeni d-azi nainte.

Și zicând acestea, trage-i!... cu toporul ascuțit,

Arde-l!... până când stejarul... la pământ s-a prăbușit.

Iar atunci, la rădăcină, ochii când și-i ațintește,

Colo-n scorbura-nnegrită, jos, Păcală... ce zărește?

O căldare... Și-n căldare? Ha-ha!... ce de bogăție!

Sfinte Doamne! Numai galbeni! Prețuiiau... o-mpărăție.

— O-lio-lio! a zis flăcăul. Vezi, bătrâne putregai,

Ce de bani aveai? Și totuși îmi spuneai mereu că n-ai!

Mă făcuși s-alerg p-aicea de atâtea ori degeaba!

Îți plăcea să strângi avere înșelând, se vede treaba.

Prinse-apoi, cu mâna plină galbenii a-i vântura:

— Uite-acuma... prețul vacii, am de unde mi-l lua!

Ș-a luat... comoara toată? Aș! luă doar banii săi,

Cât avea să ia pe vacă: tocmai patruzeci de lei.

Îi vârî-n chimir pe urmă...

— Bun rămas! grăi voios

Și plecă, lăsând acolo ceilalți bani grămadă jos.